

Modellere Sprog: Første Del: Undersøgelse og Udvikling af Sprog

John McWhirter / Oversættelse: K. Garfalk

NLP blev udviklet ved hjælp af modellering. Den første model som Bandler og Grinder skabte, var Meta Modellen (M. M.). Meta Modellen blev det vigtigste redskab i den efterfølgende modellering og i skabelsen af NLP. I denne serie af artikler vil jeg skitsere noget af det jeg har udviklet, omkring sproglig modellering. Det er i dette område jeg har arbejdet længst og sikkert har fundet mest givende. Ligesom sprog har været det centrale redskab i opbygningen af NLP, har det været hovedredskabet i opbygningen af Developmental Behavioural Modelling (DBM - Udviklende Adfærds Modellering).

I et antal år var jeg tilfreds med at bruge Meta Model (M. M.) spørgsmålene. Jeg arbejdede terapeutisk med familier og unge, og M. M. viste sig at være meget brugbar. Det var dog ikke det eneste jeg brugte. Tilskyndelsen til min re-modellering startede gennem mine forsøg på at træne andre som arbejdede inden for social- og børneområdet. Da jeg underviste i M. M., dukkede nogle betæneligheder op for mig. Jeg er fortsat med at udforske sprog, og den følgende opgørelse er et resultat af tolv års udvikling. Jeg vil opsummere hovedstadierne for at give en smagsprøve

på modellerings-sekvensen så vel som at fremhæve den tilbagevendende natur ved hvilken modeller udvikles.

Min reaktion på mine mere alvorlige betæneligheder har været en fortsat udvikling af min modellering af modellering. Jeg vil skitsere hovedstadierne herunder.

Undersøgelse af Meta Modellen

A. Kortet

Hvordan blev M. M. udviklet?

"Strukturen" der blev valgt til M. M. inkluderede tre såkaldte universelle modellerings-principper: udeladelse, generalisering og forvrængning. Jeg kunne ikke finde anden oprindelse til dem end Bandler og Grinder. Ved nærmere eftersyn så det ud til at være deres egne benævnelser. Transformations Grammatik brugte kun udeladelse som en central benævnelse.

Udeladelse, generalisation og forvrængning er tre forskellige typer af betegnelser. Med andre ord var den indre

struktur af meta modellen ikke godt modelleret i forhold til "typer". En udeladelse handler om hvad der er taget ud, en generalisation er en forandring af hvad der var der, og en forvrængning er en forandring af hvad der er der. De er urelaterede kategorier.

"Igen ønsker vi at pointere at vores kategorier ikke påtvinger nogen nødvendighed på strukturen af virkeligheden – vi synes at disse kategorier er brugbare til at organisere vores egen tænkning og handlinger, både til at præsentere dette materiale og i terapi; dvs. i udviklingen af vores model for terapi. Vi formoder at de fleste læsere vil opdage, hvis de tænker over den sædvanlige betydning af betegnelserne, at Generalisering og Udeladelse er specielle tilfælde af Forvrængning." Magic I, s. 20, Fodnote 8

En model bør være integreret, hvis den skal være mere end blot en liste eller klassifikation (se min forrige artikel angående niveauer af modellering). En liste eller klassifikation kan være brugbar, men Bandler og Grinder hævdede, at M.M. er både en "model" og "meta" – en model af en model, kendt som sprog. Dette er i sandhed en stor påstand at udtale. Så "hvordan præcist er dette en meta model?".

"Heldigvis er der ved transformations grammatikere udviklet en explicit model af strukturen i sprog uafhængigt af konteksten i psykologi og terapi. Tilpasset brugen i terapi, tilbyder den os en explicit Meta-model som beriger og udvider vores

terapeutiske færdigheder, og tilbyder os et værdifuldt sæt redskaber til at øge vores effektivitet, og derved øge den magiske kvalitet af vores eget terapeutiske arbejde." *Magic I, s. 19*

Hvor komplet er Meta Modellen?

"Meta-modellen som vi præsenterer er for en stor del inspireret af den formelle model udviklet i transformations lingvistik. Idet transformations modellen var skabt til at besvare spørgsmål som ikke umiddelbart er forbundet med den måde mennesker forandres, er ikke alle dele af den lige brugbart i opbygningen af en Meta-model for terapi. Derfor har vi tilpasset modellen og kun udvalgt de dele der er relevant for vores formål, og arrangeret dem i et system som er passende for vores mål i terapi. Magic I, s. 40

Bandler og Grinder syntes kun at have inkluderet de dele som de troede var relevant for terapi. Hvorfor valgte de de strukturer som de gjorde? Det fortalte de ikke. Havde de andre strukturer? Det simple svar til dette er ja. I Grinders bog om Transformations Grammatik er der et antal ekstra strukturer. For eksempel er der på side 80-84 beskrevet seks strukturer som ikke var inkluderet i M.M. (Enten-eller argumentet, Etiket spørgsmålet, "ulige" fragment argumentet, hverken-eller fragment argumentet, "nogle → nogen" skift argumentet, "indtil" argumentet). Senere i bogen gives et antal andre mønstre. Mange af disse mønstre anser jeg for at være en stor fordel i terapi og derudover. Tydeligvis kunne M. M.

udvides. Bandler og Grinder var af samme opfattelse på den tid. I deres meget anvendelige bibliografi identificerer de to gange potentielt materiale for udvidelse af M. M.:

“Et udmærket eksempel fra den Generelle Semantiks indfaldsvinkel som vi føler, vil bidrage meget til en udvidet Meta-Model for terapi.” S 221.

B. Territoriet: Troldmændene: Andre spørgsmål stillet af Erickson, Perls, etc.

Bandler og Grinder havde andre mønstre til rådighed, men hvad med det "territorie" de modellerede? Brugte de "terapeutiske troldmænd" som de modellerede, andre mønstre af spørgsmål? Igen er svaret ja. Ved at åbne enhver bog med udskrifter af Perls, Satir og Erickson vil du finde mange andre typer af spørgsmål.

Perls: Fra: Gestalt Therapy Verbatim

1. M. Jeg kan ikke gå tilbage.

Perls: Du kan ikke gå tilbage. Hvem forhindrer dig? s. 109

2. Perls: Og nu?

M: De går væk.

Perls: Og derefter?

M: Så er jeg alene.

Perls: Og du er tryk? s. 112

Satir: Fra: Virginia Satir, The Patterns of Her Magic, Andreas

1.48:18: Linda: Nej, hun kunne ikke røre mig.

48:20 Virginia: Hvorfor?

2.48:25 Linda: Jeg var en *vidunderlig* lille baby.

48:28 Virginia: “Vidunderlig lille baby”. Hvor fik du den ide fra?

Erickson: Fra: Life Reframing in Hypnosis, M. H. Erickson, Irvington, 1985

1. Erickson: Er det rullet tilstrækkeligt op? s. 83

2. Erickson: Hvorfor siger du ja? s. 239

Det er ikke bare "troldmændene" der brugte andre spørgsmål, Bandler brugte også andre spørgsmål.

Bandler: Fra: Magic In Action

1. Bandler : “Du har en overbevisning, ikke? Ikke? Men er det er stærk overbevisning?” side158

2. Bandler: “For eksempel, hvad er nogle af forskellene?” side160

“Alligevel, mens disse troldmænds teknikker er forskellige, er de dog fælles om en ting: De introducerer forandringer i deres klienters modeller, hvilket tillader deres klienter flere muligheder i deres adfærd. Det vi ser, er at hver af disse troldmænd har et kort eller en model over deres klienters modeller af verden – f.x. en Meta-model – som tillader dem effektivt at udvide og berige deres klienters modeller på en måde som gør klienternes liv rigere og mere værd at leve.” *B og G., Magic I, s. 18*

Troldmændene bruger mere end M. M. spørgsmål. Hvordan ved Satir, Perls og Erickson, hvornår de skal bruge et M. M. type spørgsmål eller et af de andre ovennævnte spørgsmål som ikke passer ind i M. M.. Svaret kan ikke udformes ved at bruge M. M., så tydeligvis er M. M., uanset hvor brugbar, ikke en "Meta

Model for Terapi". Den kan ikke bruges til at organisere terapeutens spørgsmål på en MENINGSFULD måde. Det er ikke en model for mening og hensigt, men en model for at specificere de historiske forandringer i strukturen af klientens udtalelser.

C. Territoriet: Nogle andre sprogbrug som ikke er inkluderet i Meta Modellen

1. Fra Transformations Grammatikken opfører Grinder en liste over et antal mønstre som ikke er inkluderet i den senere M. M.(Grinder 1973)
2. Andre NLP Sprog Modeller: Milton Modellen, Sanser Prædikater, Metaforer, Forudsætninger, Mundelags-mønstre.
3. M. M. er kun til at konstruere spørgsmål. En fuldstændig model ville inkludere udtalelser og påbud (integreret med Milton modellen).
4. Fra min modellerings erfaring: koncepter, tillægsord, sammentræk, bedømmelser, regler, ræsonnementer, antal, handlingsudløsende tale. Der er ikke nogle M. M. spørgsmål for spørgsmål! M. M. laver ingen skelnen mellem "gå" og "haste" (begge uspecifikke verber). Vi kan være ude at "gå", men vi kan ikke være ude at "haste". De højere funktioner af "kærlighed" og "tilhørsforhold" behandles på samme måde som sanser adfærden af "gå" og "tale". Prøv M. M. spørgsmålet 'hvordan ved du det?' på hver af disse, og oplev forskellen.
5. DBM 'Epistemologi Skemaet' anvender en fraktalstruktur for

"hvad – hvordan – hvorfor", som er meget brugbar til at relatere forskellige niveauer af forståelse (se tidligere artikel som skitserer brugen af "hvad, hvordan og hvorfor" til at udforske problemer og løsninger). Dette understreger den store fordel ved spørgsmålet "hvorfor?". Dette var aktivt modarbejdet i NLP. Jeg er blevet givet mange forskellige grunde til, hvorfor "hvorfor" ikke burde bruges. En grund var at forældre spørger børn om dette, og derfor ville det ankre en negativ tilstand. En anden, mere alvorlig grund var at spørgsmålet "hvorfor?" tager klienten ud af deres model, og derfor vil du ikke få sanser beskrivelser. Denne grund er kun gyldig, hvis du ønsker at forblive på sanseniveau. Når vi arbejder med værdier, overbevisninger og identitet eller med strategier og modellering, hvor rækkefølgen er vigtig, så er det nødvendigt at vide, hvorfor ting er nødt til at være i en bestemt orden. Med Epistemologi Skemaet kan vi stille et hvorfor-niveau spørgsmål uden at bruge "hvorfor", for eksempel "hvordan kan det være?" eller "hvad er grunden til det?". Hvis du ikke ved, hvorfor du ikke må bruge "hvorfor", og hvis der er en altoverskyggende grund (hvilket jeg tvivler på), så er der ingen garanti for at det ikke vil blive stillet med et "hvordan" eller "hvad" spørgsmål!

DBM Re-modellering af Meta Modellen og yderligere Sprog modellering

Der har været meget lidt offentlig udvikling i M. M.. Milton modellen sammen med forudsætninger blev tilføjet. Meta Model III sammen med nogle andre retningslinjer for brugen af M.M. blev også tilføjet. Nylige tilføjelser af spørgsmål fra Generel Semantik og andre steder lavet af Michael Hall er en meget brugbar udvidelse af M. M., men de tager ikke højde for de alvorlige begrænsninger omtalt nedenfor.

Hvis vi husker på Batesons kommentarer, når vi studerer relationen mellem M. M. og territoriet af sprogbrug, så bliver et antal problemer indlysende.

Begrænsninger af Meta Modellen

1. Modellen er ikke en integreret klassifikation, men mere en struktureret liste. Hvis det var en integreret model, så ville udeladelse, generalisering og forvrængning være af samme type. Det er de ikke.
2. Der er mange vigtige sprogstrukturer som ikke er inkluderet.
3. De individuelle strukturer relaterer ikke til hinanden.
4. Modellen er kun designet til at genkalde den historiske 'transformation'. Den er ikke designet til at studere sprogbrug. Dette betyder at det ikke kan være en meta model for terapi, som det var til hensigt. Modellen givet ikke den påkrævede basis for at dirigere spørgsmål udover hvilke udtalelser klienten foretager.
5. M. M. relaterer ikke til vores brug af sprog, kun til produktion af overflade-strukturer fra dybe strukturer. Den relaterer ikke til hvordan disse dybe strukturer blev opbygget og forandret. Hovedklassifikations-strukturen korresponderer til hvad der er produceret, ikke til hvordan det er produceret. Meget af dette skyldes brugen af "filter" som arbejdende metafor. Som jeg pointerede i min sidste artikel, er filtrering det modsatte af hvad der sker. For at modellere sprogbrug har vi brug for at identificere hvad der sker i positive vendinger. Hvad gør klienten som resulterer i udeladelse, generalisering og forvrængning?
6. Hvis alt er en forvrængning, som Bandler og Grinder antyder, så vil brugen af ordet ikke udskille noget. Forvrængning forudsætter en tidligere præcision af form, noget velformet. Det er dette "velformede" i forhold til modeller at M. M. mangler at specificere.
7. M. M. responderer på produktet af vores subjektive oplevelser, ikke på hvordan vi opbyggede dem. Den kan derfor ikke bruges til at modellere sin egen opbygning. Den kan ikke være en 'meta' model af hvordan vi bruger sprog.

En forbedret model ville være nødt til at tage højde for disse betænkeligheder.

Jeg søger kontinuerligt efter stedse mere praktiske og integrerede modeller af sprog, som kan bruges i terapi, modellering og for ethvert andet anvendelsesområde. Jeg vil nu skitsere nogle af de (overlappende) stadier i min re-modellering af NLP meta modellen.

Stadier i Re-Modellering af Meta Modellen

Det første stadie (1979 – 1983) som jeg sagde tidligere, var at samle mit eget resume. Jeg brugte dette i over fem år, indtil jeg ønskede at undervise professionelle i, hvordan man indsamler kvalitets-informationer.

Det andet stadie (1983 – 1986) var at sætte Meta og Milton modellen sammen. Disse var præsenteret som modsætninger, skønt der ikke var et perfekt overlap. Dette resulterede i "udfyldning af nogle huller". En del af dette stadie var at forandre det aggressive sprogbrug der blev anvendt ved M. M.. Jeg forandrede "overtrædelse" og "udfordring" til "mønster" og "specificerende spørgsmål". Dette gjorde undervisning i dem lettere og brugen af dem pletfri af den overaggressivitet der ofte syntes at følges med M. M..

Det tredje stadie (1986) var opbygningen af den "Integrerede Sprog Model" (se diagram). Dette opstod fra en større indsigt jeg fik. Jeg

ønskede at udvikle en holistisk sprog model. Jeg havde funderet over dette et stykke tid, før det gik op for mig, at enhver hel model kunne beskrives ved at bruge tre relaterede komponenter bestående af "detalje", "område" og "forbindelse", og at disse komponenter kunne erstatte de urelaterede komponenter bestående af udeladelse, generalisering og forvrængning. Ud fra disse tre adskillelser af detalje, område og forbindelse skabte jeg en beskrivelse af de positive processer i modellering. Det gik også op for mig at tankelæsning også var noget vi gjorde mod os selv, og ikke blot mod andre som i "jeg kan ikke gøre det". Dette førte senere til at det gik op for mig, at alt dette var et eksempel på en større kategori af "bedømmelser".

I den næste del vil jeg skitsere mine udviklinger siden 1986 sammen med nogle øvelser til dig med henblik på yderligere udvikling i dine udspørgnings-færdigheder.

Referencer:

- Andreas, Steve, *Virginia Satir The Patterns of her Magic*, Science and Behaviour Books, Inc. 1991
- Bandler, Richard & Grinder, John, *The Structure of Magic vol. 1*, Science and Behaviour Books, Inc. 1975
- Bandler, Richard, *Magic in Action*, Meta Publications 1984
- Dilts, Robert, Hallbom, Tim & Smith Suzi, *Beliefs: Pathways to Health & Well-Being*, Metamorphous Press 1990

Dilts, Robert, *Changing Belief Systems with NLP*, Meta Publications 1990

Grinder, John & Elgin, Suzette Haden, *Guide to Transformational Grammar, History Theory Practice*, Holt, Rinehart and Winston, Inc. 1973

Lewis, Byron & Pucelik, Frank, *Magic of NLP Demystified*, Metamorphous Press 1990

Perls, Frederick S., *Gestalt Therapy Verbatim*, Real People Press 1969

Lewis, Byron & Pucelik, Frank, *Magic of NLP Demystified*, Metamorphous Press 1990

Perls, Frederick S., *Gestalt Therapy Verbatim*, Real People Press 1969

BEMÆRK: Den skematisk/grafiske opstilling på de flg. 2 sider hører til artiklen.

Vi håber den kan læses på trods af tekniske vanskeligheder med layout'et.

P.S. Der er nu truffet aftale med John McWhirter via Mike Stein og oversætter, Kirsten Garfalk om at lægge de oversatte artikler ud på McWhirter's hjemmeside, www.sensorystems.co.uk, så mange flere kan få glæde af dem uden at skulle bruge lang tid på at oversætte.

Der vil snarligt blive etableret et link fra John McWhirters til NLP-Foreningens webside.

RED.

Integreret Sprog Model

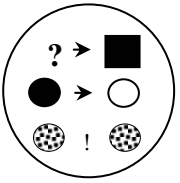
BRUG INSTRUKTIONERNE TIL AT OPMUNTRE "KLIENTEN" TIL AT BRUGE DERES MODEL

STIL SPØRGSMÅL FOR AT SPECIFICERE OG KLARGØRE "KLIENTENS" MODEL

Retning

(kendt som "MILTON MODELLEN")

(kendt som "META MODELLEN")

Modellerings Proces	Typisk Udtalelse	Struktur	Under-grupper	Eksempel Udtalelse	Fremadrettet melding	Typisk Spørgsmål
<p>DETALJF.</p> <p>Hvilke elementer er inkluderet. Information ikke givet af taleren. Lytteren er nødt til at supplere fra sin egen model..</p>	<ol style="list-style-type: none"> Du sidder mere afslappet føler dig komfortabel... ...mens du tænker på den person.... ...og du har en masse nysgerrighed.... ...omkring den interessante person... 	<ol style="list-style-type: none"> En stor del af sætningen mangler Sammenligning mangler Proces eller adfærd f.eks.: sans, viden, undren, oplevelse, tænke, Folk eller ting ikke specificeret f.x.: ham, dem, det Proces ord brugt som navneord f.x.: hypnose, nysgerrighed, lærdom, kærlighed Navneord støttet af nominaliseret proces ord, adjektiver 	<ol style="list-style-type: none"> UDELADELSE: SIMPEL UDELADELSE: SAMMENLIGNENDE USPECIFICERET VERBUM USPECIFICERET REFERENCE NOMINALISERING MINDRE NOMINALISERING 	<ol style="list-style-type: none"> "Jeg føler mig ukomfortabel" "Det er bedre at blive" "Han afviste mig" "De lytter ikke til mig" "Vi er nødt til at forbedre vores forhold" "Hun er en doven husmor" 	<ol style="list-style-type: none"> Specificer hvad de er ukomfortable omkring Genfind sammenligningen Specificer "afvist" Specificer "de" Genfind proces i "forhold" (Navneord til verbum: "forholde sig til..") Genfind information fra bedømmelsen "doven" (Adjektiv til adverbium: udfører noget dovent) 	<ol style="list-style-type: none"> "Om hvad?" "Bedre end hvad?" "Hvordan afviste han dig?" "Hvem lytter ikke til dig?" "Hvad vil du forbedre i måden I forholder jer på til hinanden?" "Hvad gør hun dovent?"
<p>OMRÅDE</p> <p>Rækkevidden; modellens be- grænsning kan være for udvidet eller afgrænset. Hvad er inkluderet og ekskluderet.</p>	<ol style="list-style-type: none"> ...Venner er vigtige... ...tænker på al din kontakt med dem... ...Bare slap af... 4a. ...Du kan huske... 4b. ...hvad du behøver af dem... 	<ol style="list-style-type: none"> Der refereres til en klasse eller gruppe; Området udvidet Over-udvidet Område: al; enhver; aldrig; ingen Ord som afgrænser Området, f.eks. Bare, kun 4a. Hvad inkluderet/ekskluderet som muligt f.eks: kan, i stand til, ønsker 4b. Hvad inkluderet/ekskluderet som nødvendigt: skal, nødt til, behov 	<ol style="list-style-type: none"> GENERALISERET REFERENCE UNIVERSEL KVANTITET AFGRÆNSET KVANTITET MODAL OPERATORER <ol style="list-style-type: none"> af mulighed af nødvendighed 	<ol style="list-style-type: none"> "Arabere er uærlige" "Han klager altid" "Hun er den eneste for mig" 4a. "Jeg kan ikke fortælle ham sandheden" 4b. "Jeg skal afslutte dette idag" 	<ol style="list-style-type: none"> Specificer beviser, reducer området Afdæk specifik eksempel, - reducer området Afdæk større ramme, - udvid området 4a. Specificer "kan ikke", (bring ind i området) 4b. Specificer "skal", (kom uden for området) 	<ol style="list-style-type: none"> "Alle og enhver? Hvilke af dem?" "Altid? Hver gang han siger noget?" "Den eneste ene nogen- sinde overalt til alting?" 4a. "Hvad ville der ske hvis du gjorde?" 4b. "Hvad ville der ske hvis du ikke gjorde?"
<p>FORBINDELSE</p> <p>Relationen og forbindelsen mellem elementerne indeni modellen. Basis for disse er ikke oplyst af taleren.</p>	<ol style="list-style-type: none"> ...Det er vigtigt for folk at blive sørget for... ...Jeg ved du ønsker at forbedre ting... ...og du er opmærksom og lærende... ...hvis du slapper mere af, kan du huske... ...og lærdom vil gøre ting lettere ...nu sidder du roligtog husker 	<ol style="list-style-type: none"> Evaluerende udtalelse eller regel, hvor kilden mangler Information eller bedømmelse om sig selv eller andre uden støttende beviser Bindeord³, f.eks. "og" Forbindelse i tid, f.eks. i løbet af, mens, når, brug af men, hvis...så Årsagssammenhæng f.eks. gør, kræver To udtalelser, ofte med en pause imellem, fremsat som forskellige måder at sige det samme på. (Den ene del er ofte externt kontrollerbar, den anden er tankelæsning) 	<ol style="list-style-type: none"> MANGLENDE KILDE TANKELÆSNING (andre, selv el. kontekst) ÅRSAGS ODELLERING EL. SAMMENKÆDNING PÅSTÅET ÅRSAGSSAMMENHÆNG ÅRSAG-EFFEKT KOMPLEKS ÆKVIVALENS 	<ol style="list-style-type: none"> "Det er skidt at være inkonsekvent" "Hun kan ikke lide mig" "Du kigger på mig, og jeg bliver vred" "Jeg ville snakke med hende, men hun er virkelig vred på mig" "Hans rynkede pande gør mig vred" "Hun hader mig, hun råber altid ad mig" 	<ol style="list-style-type: none"> Afdæk hvor bedømmende reglen kommer fra Afdæk beviser Check for mulige årsags- sammenhænge Specificer påstået forbindel- se: "vred" - "snakke med" Specificer forbindelsen mellem "rynket pande" og "vred" Specificer forbindelse mellem de to 	<ol style="list-style-type: none"> "Hvem siger det? Hvordan ved du det?" "Hvordan ved du det" "Er der en forbindelse mellem at jeg kigger og du bliver vred?" "Hvordan forhindrer hendes vrede dig i at tale til hende?" "Hvordan gør hans rynkede pande dig vred?" "Hvordan betyder råde at hade?" "Har du nogen- sinde råbt ad nogen du ikke hadede?"

Integreret Sprog Model er en udvikling af John McWhirter fra de originale 'Meta' og 'Milton' Modeller af d Bandler og John Grinder.

Detalje – Område – Forbindelse modellerings struktur og yderligere materiale udviklet af John McWhirter. Copyright John McWhirter 1987 og 1990, alle rettigheder forbeholdes.